

Hvorfor vi trenger abstrakt teori

Hvorfor herjes kapitalismen av lav vekst, inflasjon og krise?

- Ulike årsaksforklaringer antyder ulike politiske programmer.
- En fornuftig årsaksteori (som griper røttene) og dermed åpner for et radikalt program, er umulig uten idealisering og abstraksjon.

Årsaksteori	Mottiltak	Systemkritisk?
Monopolisering, manglende konkurranse	Oppsplitting av monopolene, bremsing av kapitalens sentralisering (Proudhon, Sismondi), «handlingsplan for konkurranse» (Joe Biden)	Nei
Finansialisering	Rente- og pengepolitikk som eliminerer «rentienisme» (Proudhon, Gesell, Keynes)	Nei
Økonomisk trussel fra Asia, styrkeforskyvning fra vest til øst på verdensmarkedet	Staten bedrer nasjonale profittbetingelser (Trump: tollmurer, repatriering av utflagget industri. EU: «reindustrialisering» gjennom lønnsnedgang)	Nei
Motsetningen mellom bruks- og bytteverdi, fall i profittraten	Massekonkurser sentraliserer og billiggjør kapitalen, muliggjør en ny oppgang, men -> ny treghet, ny krise	Ja

Førkapitalistiske kriser

Kriser som underproduksjon av bruksverdier

Materiell ødeleggelse av produksjonens elementer som kriseårsak (krig, naturkatastrofer el.)

Ingen allmenn vareproduksjon, krisen får bare en lokal karakter

Kapitalistiske kriser

Kriser som overproduksjon av varer – fattigdom midt i overfloden

Materiell ødeleggelse av produksjonens elementer som følge av krisen

Allmenngjort vareproduksjon, krisen får et nasjonalt og globalt omfang

Marx' vitenskapsbegrep

«All vitenskap ville være overflødig dersom tingenes framtredelesform og vesen var direkte sammenfallende.»

Kapitalen bd. 3

«Dette synes å være paradoksalt og i strid med de daglige iakttagelser. Det er også paradoksalt at jorda beveger seg rundt sola og at vann består av to ytterst lett antenkelige gasser. Vitenskapelige sannheter er alltid paradoksale sett ut fra den daglige erfaring, som bare oppfatter tingenes bedrageriske skinn.»

Verdi, pris og profitt

Fra Kapitalen bd. 1:

«Fysikeren betrakter naturprosesser enten der de framtrer i sin mest pregnante form og mest fri fra forstyrrende påvirkninger, eller, om det er mulig, gjennomfører han eksperimenter under betingelser som sikrer at prosessen skjer i sin rene form.»

«Når en analyserer de økonomiske formene kan en ... verken bruke mikroskop eller kjemiske reagenser. Abstraksjonsevnen må erstatte begge disse hjelpemidlene.»

«Her abstraheres fra eksporthandelen, ved hvis hjelp en nasjon kan omsette luksusartikler mot produksjons- og livsmidler og omvendt. For å kunne oppfatte emnet for denne undersøkelsen i dets rene form, uforstyrret av sideomstendigheter, må vi her betrakte hele handelsverdenen som én nasjon og forutsette at den kapitalistiske produksjonen har fått fotfeste overalt og har underlagt seg samtlige industrigrener.»

	Vitenskap	Hverdagsbevissthet
Observasjonsgjenstand	Observerer tingenes dybden – erkjenner strukturer og bevegelseslover	Betrakter tingene på overflaten – ser hvordan de beveger seg, men ikke deres strukturer og lover
Metode	Isolerer undersøkelsesgjenstanden ved hjelp av eksperimenter og abstraksjoner	Betrakter undersøkelsesgjenstanden i dets umiddelbare samspill med andre ting og fenomener

INDUSTRI SYKLUSEN

En stilisert utgave av Marx' teori om industrielle sykluser og deres ulike faser (fra Guenther Sandleben).

